

การรับรู้คุณลักษณะทางจริยธรรมจากกิจกรรมเสริมหลักสูตรและแหล่ง ประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาลรามาธิบดี

ลักษณ์ มีนะนันท์ * กศ.น. (การแนะนำ)

ประไพพรรัตน์ จิรันธร * วท.น. (พยาบาล)

สุภาพ อารีเอ็ม ** พย.น. (การพยาบาลผู้ใหญ่)

บทคัดย่อ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะทางจริยธรรมจากกิจกรรมเสริมหลักสูตรและแหล่งประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาลรามาธิบดี เก็บรวบรวมข้อมูลโดยให้นักศึกษาพยาบาลที่กำลังศึกษาชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2541 จำนวน 359 คน ตอบแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น มี 4 ส่วน ส่วนแรกเป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ส่วนที่ 2 และ 3 เป็นแบบสอบถามการรับรู้ของนักศึกษาที่มีพ่อค้ากรรมเสริมหลักสูตรและแหล่งประสบการณ์ว่ามีส่วนในการสร้างเสริมคุณลักษณะทางจริยธรรมมากน้อยเพียงใด ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามให้นักศึกษาประเมินตนเองว่ามีคุณลักษณะทางจริยธรรมมากน้อยเพียงใด คุณลักษณะทางจริยธรรมที่ศึกษาแบ่งออกเป็น 12 ด้าน ได้แก่ ด้านความเมตตา กรุณา ความกตัญญู ความเสียสละ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความอุตสาหะ ความอดทน ความมีทิริโอตัปปะ ความยุติธรรม ความสามัคคี ความมีระเบียบวินัย ความประยัค แบบสอบถาม ส่วนที่ 2, 3 และ 4 มีค่าความเที่ยงแบบครอนบากเท่ากัน 0.86, 0.95 และ 0.95 ตามลำดับ ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาพยาบาลรามาธิบดีรับรู้ว่ากิจกรรมเสริมหลักสูตรแต่ละกิจกรรมและแหล่งประสบการณ์ที่แตกต่างกัน มีส่วนในการเสริมสร้างคุณลักษณะทางจริยธรรมด้านต่างๆ แตกต่างกัน กิจกรรมไหว้วัครุ่มส่วนในการเสริมสร้างความกตัญญู กิจกรรมรับน้องใหม่ กีฬา อาสาอาสาลัยปี 4 มีส่วนในการเสริมสร้างความสามัคคี การอบรมพัฒนาจิตา มีส่วนในการเสริมสร้างทิริโอตัปปะ ทั้งนี้ นักศึกษามีการรับรู้ คุณลักษณะทางจริยธรรมจากการไหว้วัครุ่นต่างกันตามขั้นปี โดยนักศึกษาปี 4 รับรู้มากที่สุด ($p < .05$) สำหรับการรับรู้คุณลักษณะทางจริยธรรมจากแหล่งประสบการณ์นั้นพบว่า การอบรมจากบิวดี้ความคาดหวังส่วนในการเสริมสร้างความกตัญญูมากที่สุด การเรียนระดับประถม/มัธยมศึกษา มีส่วนในการเสริมสร้างความมีระเบียบวินัย การเรียนวิชาการพยาบาลและการเลียนแบบอาจารย์มีส่วนในการเสริมสร้างความรับผิดชอบ การรับรู้คุณลักษณะทางจริยธรรมจากแหล่งประสบการณ์ด้าน การอบรมจากบิวดี้ความคาดหวังส่วนในการเรียนภาคทฤษฎี การเลียนแบบอาจารย์ รุ่นพี่ และการอยู่ในหอพัก แตกต่างกันตามขั้นปีของนักศึกษา ($p < .05$) นักศึกษาพยาบาลมีคุณลักษณะทางจริยธรรมระดับมากเกือบทุกด้าน โดยมีความกตัญญูสูงสุด นักศึกษาชั้นปี 4 มีคุณลักษณะต่างๆ ทางจริยธรรมสูงกว่าทุกขั้นปี ($p < .05$)

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ** อัจฉริย์ ภาควิชาพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

การวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมและแหล่งประสบการณ์มีส่วนช่วยเสริมสร้างจริยธรรมที่สำคัญเชิงคุณธรรมให้แก่บุคลากรในมหาวิทยาลัย อาจารย์ และสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น รามอินทรา สถาบันพยาบาลศาสตร์ 2542; 5(3): 216-37.

คำสำคัญ : กิจกรรมเสริมหลักสูตร คุณลักษณะทางจริยธรรม นักศึกษาพยาบาล

การพยาบาลเป็นวิชาชีพหนึ่งที่ให้บริการด้านสุขภาพอนามัยให้แก่บุคคลครอบครัวและชุมชน ในอดีตการพยาบาลมีการพัฒนาโดยผู้นำคนแรกคือ มิสฟลอเรนซ์ ไนติงเกล ได้ปรับปรุงการพยาบาลให้เป็นบริการที่มีระบบเน้นการปฏิบัติตัวโดยเหตุผลและคุณธรรม ทำให้พยาบาลและวิชาชีพการพยาบาลเป็นที่ยอมรับและยกย่องในสังคม ปัจจุบันการพยาบาลขยายบทบาทมากขึ้น มีแนวคิดการพยาบาลที่เน้นคุณภาพชีวิต เสริมสร้างสมรรถภาพในการปรับตัวทางชีวภาพ จิตใจและสังคมของบุคคลที่เรียกว่า การพยาบาลบุคคลทั้งคน¹ หรือการพยาบาลแบบองค์รวม² ซึ่งการปฏิบัติงานของพยาบาลที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิผลจะต้องอาศัยคุณค่าของการปฏิบัติงานทางด้านวิทยาศาสตร์ ควบคู่กันไปกับคุณค่าทางจริยธรรมคือ ความเมตตา ความอ่อนโยน ความเอื้ออาทรและการตระหนักในคุณค่าความเป็นมนุษย์ของผู้ป่วย และการรู้ว่า อะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำในแต่ละสถานการณ์³ จึงต้องการพยาบาลที่มีความรู้ด้านวิชาการ ความรู้ความเข้าใจทางจิตสังคม และมีคุณธรรมสูงในการให้การพยาบาล อย่างไรก็ตาม ในสังคมปัจจุบันมีผลต่อการบริการทางสุขภาพได้

หากว่าคือประชากรมีจำนวนมากขึ้น ได้รับการศึกษาสูงขึ้น มีการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเพิ่มขึ้น การสื่อสารความนาคамสะดวกรวดเร็ว มีเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีภาวะเศรษฐกิจ การเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป มีการขยายตัวของอุตสาหกรรม และความต้องการในการรักษาพยาบาลมากขึ้นเป็นดัน จึงปรากฏปัญหาทางจริยธรรมในวิชาชีพแพทย์และพยาบาลอยู่เสมอ การปลูกฝังจริยธรรมแก่บุคลากรในวิชาชีพการพยาบาลจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะส่งผลให้ผู้รับบริการได้รับการพยาบาลที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะนักศึกษาพยาบาลซึ่งจะได้รับการพัฒนาให้เป็นพยาบาลระดับวิชาชีพในอนาคต

ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นสถาบันการศึกษาพยาบาลที่ยึดหลักปฏิฐานของมหาวิทยาลัย ใน การผลิตบุคลากรประเภทต่างๆ ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและวิชาชีพ สามารถรับใช้สังคมได้เหมาะสมกับสภาวะการณ์อย่างมีประสิทธิภาพ กอปรด้วยอุดมคติแห่งความเสียสละ ยุติธรรม ยึดคำว่า อดทน อุปมั่น กระ โดยกำหนดปรัชญาและวัตถุประสงค์ในการพัฒนานักศึกษาให้เป็นพยาบาลระดับวิชาชีพที่มีความสามารถในการ

การรับรู้คุณลักษณะทางจริยธรรมจากกิจกรรมเสริมหลักสูตรและแหล่งประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาลในชีวิต

บริการพยาบาลอย่างมีคุณภาพ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อตนเองและวิชาชีพ มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ มีระเบียบวินัย มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีภาวะความเป็นผู้นำ ประสานงานกับผู้อื่นได้ดี ตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผล มีการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ ตลอดจนทำหน้าที่เป็นพลเมืองดีส่งเสริม ขนบธรรมเนียมประเพณีศิลปวัฒนธรรม⁴ สำหรับ คุณสมบัติทางด้านคุณธรรม จริยธรรมถึงแม้ว่าบางส่วนจะมีพื้นฐานมาจากครอบครัวและสังคมแต่ใน การศึกษาระดับอุดมศึกษาซึ่งนักศึกษายังอยู่ในวัยที่มีการพัฒนาทางจริยธรรมไม่เต็มที่ การสร้างเสริม จริยธรรมของนักศึกษาจึงควรดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ภาควิชาพยาบาลศาสตร์จึงได้ดำเนินการ จัดการศึกษา และจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรใน ลักษณะต่างๆ ที่มุ่งสร้างเสริมให้เกิดคุณสมบัติดังกล่าว และมีการประเมินผลทุกด้าน ซึ่งปรากฏผล การประเมินในด้านวิชาการเป็นส่วนใหญ่แต่ด้าน จริยธรรมมีการประเมินเป็นส่วนน้อย ข้อมูลที่ได้จึงไม่มีความสมบูรณ์ นอกจากนี้สังคมปัจจุบันอยู่ ในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ อาจส่งผลกระทบต่อ คุณลักษณะทางจริยธรรมของบุคคลในสังคมได้ ดังนั้นผู้วิจัยและคณะจึงมีความประสงค์ที่จะทำการศึกษาการรับรู้ของนักศึกษาว่า กิจกรรม เสริมหลักสูตรที่นักศึกษามีส่วนร่วม และแหล่ง ประสบการณ์ที่นักศึกษาได้รับมาก่อนและหลัง เข้ารับการศึกษาในสถาบันจะมีส่วนเสริมสร้าง คุณลักษณะทางจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล เพียงใด เพื่อเป็นแนวทางให้ทราบว่า นักศึกษามี

คุณลักษณะทางจริยธรรมที่สถาบันพึงประสงค์ หรือไม่ เพียงใดข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ในการจัดการศึกษาโดยเฉพาะการจัดกิจกรรมเสริม หลักสูตร และสวัสดิการต่างๆ ให้แก่นักศึกษา ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- เพื่อศึกษาการรับรู้คุณลักษณะทางจริยธรรมจากการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร แต่ละกิจกรรมของนักศึกษาพยาบาล
- เพื่อศึกษาการรับรู้คุณลักษณะทางจริยธรรมจากการแหล่งประสบการณ์ต่างๆ ของนักศึกษาพยาบาล
- เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะทางจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1-4
- เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้คุณลักษณะทางจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลระหว่างชั้นปีที่ 1-4 จากกิจกรรมเสริมหลักสูตรแต่ละกิจกรรม
- เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้คุณลักษณะทางจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลระหว่างชั้นปีที่ 1-4 จากแต่ละแหล่งประสบการณ์

กรอบแนวคิดและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม ศีลธรรม หมายถึง ความประพฤติที่ดีที่ชอบ คุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดี⁵

พระราชนูนี (ประยุร ธรรมจิตโต) ได้ให้ความหมายว่า จริยธรรมคือหลักแห่งความประพฤติที่ดีงามสำหรับทุกคนในสังคม ถ้าเป็นข้อควรประพฤติที่มีศาสนานเข้ามาเกี่ยวข้อง เรียกว่า ศีลธรรม⁶

ดวงเดือน พันธุมนภิน⁷ นักพฤติกรรมศาสตร์ ให้ความหมายว่า จริยธรรมคือลักษณะทางสังคม หล่ายลักษณะของมนุษย์และมีขอบเขตรวมถึง พฤติกรรมทางสังคมประเภทต่างๆ โดยมีคุณสมบัติประเภทใดประเภทหนึ่ง ประเภทแรกมีลักษณะที่สังคมต้องการ นิยมชอบและเห็นว่า เป็นการกระทำที่ถูกต้องเหมาะสม อีกประเภทหนึ่ง มีลักษณะและพฤติกรรมที่สังคมไม่ต้องการ เห็นว่า เป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ผู้มีจริยธรรมสูง คือ ผู้ที่มีลักษณะและพฤติกรรมประการแรมาก ประเภทหลั่น้อย สำหรับลักษณะต่างๆ ทางจริยธรรม มี 4 ด้าน ได้แก่ ความรู้เชิงจริยธรรม ทัศนคติเชิงจริยธรรม เหตุผลเชิงจริยธรรมและพฤติกรรมทางจริยธรรม

แหล่งที่มาของจริยธรรมได้แก่ ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณีของสังคม หลักปรัชญา ความรู้จากศาสตร์ต่างๆ และประสบการณ์ชีวิต¹ การพัฒนาจริยธรรมของบุคคล มาจากการรู้คิดที่เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ทางคุณธรรมและค่านิยมที่รับรู้มา⁸ และจากการประมวลผลการวิจัยทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ พบว่าคนดีและคนเก่งเป็นผู้ที่มีจิตลักษณะที่สำคัญ ๘ ประการ ประกอบด้วยจิตลักษณะที่นิรฐาน ๓ ประการที่เปรียบเสมือนรากแก้วของต้นไม้ ได้แก่ สติปัญญาความเฉลียวฉลาด สุขภาพ

จิตและประสบการณ์ทางสังคม จิตลักษณะอีก ๕ ประการ เป็นลำดับของต้นไม้ ได้แก่ ความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคต และควบคุมตน บุคลิกภาพ ความเชื่ออำนาจในตน คุณธรรม ค่านิยมและทัศนคติ แรงจูงใจฝ่ายส่วนตัว จิตลักษณะเหล่านี้ทำให้เกิดดอกและผล ซึ่งหมายถึงพฤติกรรมการเป็นคนดี⁹

ในด้านวิชาชีพการพยาบาล ลักษณะอุทุทางกรุ ให้ความหมายว่า จริยธรรม หมายถึง หลักการและหลักเกณฑ์ สำหรับการประพฤติปฏิบัติเพื่อดำรงรักษาคุณธรรม หรือความถูกต้องที่ดีและเป็นธรรม ของมนุษย์ทั้งในการปฏิบัติต่อตนเองและผู้อื่น และวิชาชีพพยาบาลมีจรรยาบรรณซึ่งเป็นข้อบัญญัติ เกี่ยวกับความประพฤติที่มีคุณธรรมหรือความประพฤติที่ยึดหลักจริยธรรม ให้สามารถยึดถือในการปฏิบัติการพยาบาล¹ การศึกษาวิจัยจริยธรรม ของพยาบาลและนักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มุ่งศึกษาด้านพุทธิกรรมศาสตร์ ตามทฤษฎีพัฒนาการของโคลเบอร์กเกี่ยวกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม⁹ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับสูง¹⁰⁻¹³ ตามหลักทฤษฎีพัฒนาการของโคลเบอร์ก ผู้ที่ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับสูงจะมีลักษณะของการเห็นความสำคัญของคนหมู่มาก ไม่ทำตนให้ขาดสิทธิอันพึงได้ของผู้อื่น สามารถควบคุมบังคับใจตนเองได้⁷ สำหรับการวิเคราะห์ด้านอื่นๆ ประภาเพ็ญ สุวรรณ¹⁰ พบว่า นักศึกษาหลายคณะในมหาวิทยาลัยมหิดล มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับสูง มีทัศนคติอ่อน

การรับรู้คุณลักษณะทางจริยธรรมจากกิจกรรมเสริมหลักสูตรและแหล่งประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาลตามมาชีบดี

สถาบันและวิชาชีพในระดับสูงเช่นกัน โดยเพศหญิง มีทัศนคติสูงกว่าเพศชาย นักศึกษาส่วนใหญ่มี พฤติกรรมการเรียนปานกลาง และจากการศึกษา ในนักศึกษาพยาบาล สุกثار เอื้องศรี พบร่วมกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่มีความสัมพันธ์กับผล สัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักศึกษาพยาบาล หลักสูตรต่างกันมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมหัวใจ และเหตุผลเชิงจริยธรรมทางการพยาบาลไม่แตกต่างกัน¹² และไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับพฤติกรรมของนักศึกษาพยาบาล¹³ ในการศึกษาจริยธรรมของบุคลากรพยาบาล พริกพิทย์ บุญพวง¹⁴ พบร่วมอาจารย์และพยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับจริยธรรมไม่แตกต่างกัน และพฤติกรรมจริยธรรมที่มีศักยภาพ พฤติกรรมสูงมากของพยาบาล คือ การตรงต่อเวลา การให้คำแนะนำกับผู้ป่วย การปฏิบัติต่อผู้ป่วยและญาติด้วยทำทีบุ่มนวลเดิมใจให้การดูแล และให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาพยาบาล หรือผู้ร่วมงาน¹⁵ สำหรับคุณลักษณะทางจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล ระจิตร์ นิคมรัฐและคณะ¹⁶ พบร่วมกับนักศึกษามีคุณลักษณะด้านความซื่อสัตย์ ความมีวินัย และความมีเมตตากรุณา อุยใน พฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามเกณฑ์ ยกเว้นด้านความรับผิดชอบที่ต่ำกว่าเกณฑ์ นักศึกษาแต่ละชั้นปีมีคุณลักษณะแตกต่างกันทุกด้าน ซึ่งต่างจากการศึกษาของ สุพร พุวงศ์ราพันธ์¹⁷ พบร่วมพฤติกรรมด้านความเคราะฟในความเป็นมนุษย์ ความซื่อสัตย์ และความสามัคคี ยังไม่อยู่ในระดับที่พึงประสงค์ และจากการศึกษาของวิทยาลัยพยาบาลในสังกัด

กองงานวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข พบร่วมกับนักศึกษามีพฤติกรรมด้านความสุภาพอ่อนโยน ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความร่วมมือ สามัคคี ความมีระเบียบวินัย และความเคราะฟในมนุษย์อยู่ในระดับที่พึงประสงค์ ส่วนที่เหลืออยู่ในระดับปานกลาง นักศึกษาแต่ละชั้นปีมีพฤติกรรมแตกต่างกันทุกด้าน และชั้นปีที่ 1 มีพฤติกรรมทางจริยธรรมสูงกว่าชั้นปีอื่น

ในด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความสำคัญต่อการพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษามาก เนื่องจากกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นประสบการณ์ส่วนหนึ่งของนักศึกษาที่จะเสริมสร้างคุณสมบัติ ให้นักศึกษารู้ความสามารถใช้วิชาความรู้ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมยิ่งขึ้น เช่น มีคุณธรรม พลานามัย บุคลิกภาพ และมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความสนใจเข้าใจปัญหา และวิธีแก้ที่ถูกต้องในสังคม รู้จักพัฒนาตนเองและชุมชนที่ตนอยู่ มีความรับผิดชอบต่อหมู่คณะ ชุมชนธรรมเนียมและวัฒนธรรมของประเทศไทย¹⁸ สุรพงศ์ ชูเดช²⁰ ได้ศึกษาพบว่านักศึกษาหญิงจากครอบครัวที่มีฐานะค่อนข้างสูงและเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆมากเป็นผู้ที่มีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม และจิรวัฒนา มั่นยืน²¹ พบร่วมผู้ที่เข้าร่วมในชุมชนพุทธศาสนาจำนวนมาก เป็นผู้ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมน้อย หรือไม่เข้าเลย ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ รัชนีวรรณ ชูสถาน²² และเรวดี ชาเรรัตน์²³ พบร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรและการฝึกอบรมมีส่วนในการพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาตามลำดับ

จากการศึกษาดังกล่าวมาแสดงให้เห็น ว่าการพัฒนาจริยธรรมเกิดจากปัจจัยหลาย ประการทั้งคุณลักษณะภายในของตนเองและจาก ประสบการณ์ที่ได้รับภายนอก ดังนั้นการศึกษา การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร และแหล่ง ประสบการณ์ของนักศึกษาอาจทำให้ทราบว่านัก ศึกษามีคุณลักษณะทางจริยธรรมที่พึงประสงค์ เพียงใด ซึ่งจะเป็นแนวทางในการสร้างเสริม จริยธรรมแก่นักศึกษาได้อย่างเหมาะสม

วิธีการดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปี ที่ 1-4 หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ภาควิชา พยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล ปีการศึกษา 2541 ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมหลักสูตรของภาควิชา พยาบาลศาสตร์ ที่จัดในชั้นปีนั้นๆ จำนวน 359 คน กิจกรรมในภาคฤดูร้อนจัดเป็นปีการศึกษาถัดไป กิจกรรมเสริมหลักสูตร ได้แก่ ไหว้ครู รับน้องใหม่ กีฬา อบรมพัฒนาจิตฯ อุ่นเครื่องฯ ฯลฯ นักศึกษาปี 1 ให้เว้นการตอบแบบสอบถามการ เข้าร่วมกิจกรรมอบรมพัฒนาจิตฯ อุ่นเครื่องฯ ปี 4 และการเรียนพยาบาลภาคปฏิบัติซึ่งนักศึกษาจะ ได้เข้าร่วมกิจกรรมเมื่อชั้นปี 2)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม เรื่องการรับรู้คุณลักษณะทางจริยธรรมที่เป็นผล

จากกิจกรรมเสริมหลักสูตรและแหล่งประสบการณ์ ของนักศึกษาพยาบาลรามาธิบดี มี 4 ส่วน

1. แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว เกี่ยวกับ ชั้นปี ศาสนา ภูมิลำเนา การศึกษาของบิดา มารดา และสถานภาพของบิดา มารดา
2. แบบสอบถามการรับรู้คุณลักษณะทาง จริยธรรมจากการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร ของนักศึกษาพยาบาล ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย รายการของกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ ไหว้ครู รับน้องใหม่ กีฬา อบรมพัฒนาจิตฯ อุ่นเครื่องฯ ปี 4 ให้ นักศึกษาตอบว่ารับรู้คุณลักษณะทางจริยธรรม จากกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่โรงเรียนจัดให้อย่างไร โดยประเมินเป็น 5 ระดับ จากมากที่สุด (5) ถึง น้อยที่สุด (1) เมื่อเลือกตอบว่ากิจกรรมดังกล่าวมี ส่วนในการเสริมสร้างคุณลักษณะทางจริยธรรม ของนักศึกษา มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ

3. แบบสอบถามคุณลักษณะทางจริยธรรม จากแหล่งประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาล ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองประกอบด้วยรายการของแหล่ง ประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้ทบทวนวรรณกรรม ได้แก่ การอบรมสั่งสอนจากบิดา มารดา การ เรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา การเรียน วิชาการพยาบาลภาคฤดูร้อน การเรียนวิชาการ พยาบาลภาคปฏิบัติ การเลียนแบบรุ่นพี่ การเลียน แบบอาจารย์ การเรียนรู้จากสื่อมวลชน และการมี ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนๆ รุ่นพี่ รุ่นน้อง ในหอพัก ให้ กลุ่มตัวอย่างประเมินว่ารับรู้คุณลักษณะเชิงจริยธรรม จากแหล่งประสบการณ์ต่างๆ มากน้อย เพียงใด

การรับรู้คุณลักษณะทางจริยธรรมจากกิจกรรมเสริมหลักสูตรและแหล่งประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาลวิชิตดี

โดยให้ประเมินเป็น 5 ระดับ จากมากที่สุด (5) ถึงน้อยที่สุด (1) ให้นักศึกษาประเมินว่าแหล่งประสบการณ์นั้นๆ มีส่วนในการเสริมสร้างคุณลักษณะทางจริยธรรมของนักศึกษา มากที่สุด หาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ

4. แบบประเมินคุณลักษณะทางจริยธรรมของนักศึกษา ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย คุณลักษณะทางจริยธรรม ซึ่งเป็นโครงสร้างของ คุณลักษณะทางจริยธรรมในสังคมที่ผู้ทรงคุณวุฒิ ประมวลไว้จากการประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับ จริยธรรมไทย ในปีพ.ศ. 2523²⁴ ปรับปรุงให้ สอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินภาคปฏิบัติการ พยาบาลน호ผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาลวิชิตดี ในด้านเจตคติ รวม 12 คุณลักษณะ ได้แก่ ความ เมตตา กรุณา ความกตัญญู ความเสียสละ ความ เชื่อสัทธิ ความรับผิดชอบ ความอุตสาหะ ความอด กทน ความมีหัวใจดี ความยุติธรรม ความสามัคคี ความมีระเบียบวินัย และความประยัด ให้นักศึกษาพิจารณาแต่ละรายการแล้วประเมินว่า ตนเองมีคุณลักษณะ เหล่านั้น มากที่สุด หาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ซึ่งให้คะแนน 5 ระดับ จาก 5 ไปถึง 1 ตามลำดับ

แบบประเมินส่วนที่ 2, 3 และ 4 มีค่า สัมประสิทธิ์อัลฟ่าจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา เท่า กับ 0.86, 0.95 และ 0.95 ตามลำดับ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม จากนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1, 2, 3 และ 4 ใน

ช่วงเดือนตุลาคม - พฤศจิกายน 2541 คัดเลือก แบบสอบถามที่ไม่ครบเกณฑ์และไม่สมบูรณ์ออก รวมได้แบบสอบถามจำนวนทั้งหมด 359 ฉบับ ดูแลคัดเลือกนี้ได้โดยอาจารย์ที่ปรึกษาและบุคลากร วิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหา ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ หาค่าความแตกต่างระหว่างกลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ANOVA) และทดสอบรายคู่ด้วยวิธี LSD หาก ความสัมพันธ์ของคุณลักษณะทางจริยธรรมกับ ข้อมูลส่วนตัวด้วยสถิติโคสแคร์

การแปลความหมาย

1. การรับรู้คุณลักษณะทางจริยธรรม หมายถึง การประเมินตนเองว่ามีการรับรู้คุณลักษณะ เชิงจริยธรรมของตนเองอย่างไรและคุณลักษณะเชิง จริยธรรม จากกิจกรรมเสริมหลักสูตร และแหล่ง ประสบการณ์ต่างๆ มากน้อยเพียงใด

2. การแปลความหมายของคุณลักษณะทางจริยธรรมของนักศึกษาแต่ละด้าน ผู้วิจัยนำค่า ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1-5 มากำหนดเกณฑ์ ดังนี้

1.00-1.50 หมายถึง นักศึกษามี คุณลักษณะทางจริยธรรมในระดับ น้อยที่สุด

1.51-2.50 หมายถึง นักศึกษามี คุณลักษณะทางจริยธรรมในระดับ น้อย

2.51-3.50 หมายถึง นักศึกษามี คุณลักษณะทางจริยธรรมในระดับ ปานกลาง

3.51-4.50 หมายถึง นักศึกษามีคุณลักษณะทางจริยธรรมในระดับมาก

4.51-5.00 หมายถึง นักศึกษามีคุณลักษณะทางจริยธรรมในระดับมากที่สุด

ผลการศึกษา

($p < .05$) กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้เป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 359 คน นับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 98.3 มีภูมิลำเนาในต่างจังหวัดมากที่สุดคือร้อยละ

82.7 การศึกษาของบิดาและมารดาส่วนใหญ่ระดับประณมศึกษา คือร้อยละ 54.0 และมารดา 66.0 ตามลำดับ สถานภาพของบิดามารดาส่วนใหญ่อยู่ด้วยกันในอัตราร้อยละ 81.3 มีการแยกกันอยู่และห่างกันในอัตราใกล้เคียงกัน คือร้อยละ 5.0 และ 4.5 (ตารางที่ 1)

นักศึกษามีการรับรู้ว่ากิจกรรมเสริมหลักสูตรแต่ละกิจกรรมมีส่วนในการเสริมสร้างคุณลักษณะทางจริยธรรมแต่ละด้านแตกต่างกันไปโดยกิจกรรมไหว้วัครุ่มส่วนในการเสริมสร้าง

ตารางที่ 1 แสดงลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ($n = 359$)

ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ	ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
ชั้นปีที่กำลังศึกษา					
ปีที่ 1	90	25.1	อาชีวศึกษา/อนุปริญญา	38	10.58
ปีที่ 2	94	26.2	ปริญญาตรี หรือสูงกว่า	68	18.9
ปีที่ 3	93	25.9	การศึกษาของมารดา		
ปีที่ 4	82	22.8	ประณมศึกษา	237	66.0
ศาสนา			มัธยมศึกษา	29	8.1
พุทธ	353	98.3	อาชีวศึกษา/อนุปริญญา	35	9.75
คริสต์	3	0.8	ปริญญาตรี หรือสูงกว่า	52	14.5
อิสลาม	3	0.8	ไม่ได้รับการศึกษา	6	1.67
ภูมิลำเนา			สถานภาพของบิดา-มารดา		
กรุงเทพฯ	62	17.3	อยู่ด้วยกัน	292	81.3
ต่างจังหวัด	297	82.7	แยกกันอยู่	18	5.0
การศึกษาของบิดา			ห่างร้าง	16	4.5
ประณมศึกษา	194	54.0	ถึงแก่กรรม	33	9.2
มัธยมศึกษา	59	16.4			

การรับรู้คุณลักษณะทางจริยธรรมจากกิจกรรมเสริมหลักสูตรและแหล่งประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4

คุณลักษณะด้านความกดดันสูงที่สุดและอยู่ในระดับมากที่สุด คุณลักษณะอื่นๆ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก กิจกรรมกีฬาและรับน้องใหม่ มีส่วนในการเสริมสร้างความสามัคคีสูงที่สุดและอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนคุณลักษณะอื่นๆ อยู่ในระดับมาก และปานกลาง เช่นเดียวกัน กิจกรรมอบรมพัฒนาจิตฯ มีส่วนในการเสริมสร้างคุณลักษณะความมีจริยธรรม ในระดับมากที่สุดคือ ความมีหัวใจออดตั้ปะ รองลงไป

เป็นความกดดันสูง ความเมตตากรุณา และความอดทน ส่วนคุณลักษณะอื่นๆ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก กิจกรรมบำเพ็ญอาลัยปีที่ 4 มีส่วนในการสร้างเสริมความสามัคคีสูงที่สุดและอยู่ในระดับมาก รองลงไปคือความรับผิดชอบและความมีระเบียบวินัย ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 การรับรู้คุณลักษณะทางจริยธรรมจากกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนักศึกษา

คุณลักษณะ	ไนวครู		รับน้องใหม่		กีฬา		อบรมพัฒนา		อ้ำอาอาลัยปีที่ 4	
	N=359		N=359		N=359		N=269		N=269	
	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
1. ความเมตตา กรุณา	3.67	.88	3.34	.87	3.21	.88	4.51	.59	3.01	.78
2. ความกดดันสูง	4.53	.61	2.83	.89	2.73	.87	4.54	.65	3.35	.89
3. ความเสียสละ	3.53	.84	4.08	.78	4.13	.72	4.11	.75	3.47	.88
4. ความซื่อสัตย์	3.51	.92	3.52	.87	3.87	.88	4.25	.72	3.12	.83
5. ความรับผิดชอบ	3.88	.79	4.15	.82	4.31	.67	4.19	.75	3.82	.85
6. ความอุตสาหะ	3.54	.88	3.87	.90	4.19	.80	4.25	.82	3.30	.89
7. ความอดทน	3.59	.96	4.39	.73	4.47	.63	4.51	.65	3.29	.93
8. ความมีหัวใจออดตั้ปะ	3.65	.96	3.13	.85	3.16	.89	4.57	.66	2.78	.88
9. ความยุติธรรม	3.21	.91	3.56	.90	3.95	.90	4.01	.83	2.95	.86
10. ความสามัคคี	3.79	.95	4.57	.66	4.57	.69	3.87	.87	4.03	.83
11. ความมีระเบียบวินัย	3.85	.85	4.08	.78	4.26	.76	4.24	.75	3.58	.93
12. ความประทัยด	3.03	1.03	2.92	.95	2.99	.97	3.88	.96	2.97	1.00

เมื่อวิเคราะห์คุณลักษณะทางจริยธรรม จากกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนักศึกษาแต่ละ ชั้นปี พบร่วมความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05. นักศึกษามีการรับรู้ คุณลักษณะทางจริยธรรมจากกิจกรรมให้วิเคราะห์แตกต่าง กันตามชั้นปีโดยนักศึกษาปี 4 มากกว่าปี 2, 1, 3 ($p<.05$) กิจกรรมนอกจากนี้ไม่มีความแตกต่างกัน ในระหว่างชั้นปี

ในส่วนของการรับรู้คุณลักษณะทาง จริยธรรมจากแหล่งประสบการณ์ของนักศึกษา พบร่วม นักศึกษารับรู้ว่าการอบรมสั่งสอนจากบิดา มารดาและญาติพี่น้องมีส่วนในการเสริมสร้าง คุณลักษณะทางจริยธรรมในระดับมากที่สุด คือ คุณลักษณะด้านความกตัญญู รองลงมาคือ ความรับ ผิดชอบ ความซื่อสัตย์และเสียสละ ส่วนคุณลักษณะ ด้านอื่นๆ อยู่ในระดับมาก การเรียนในระดับประถม/ มัธยมศึกษามีส่วนในการเสริมสร้างคุณลักษณะ ทางจริยธรรมในระดับมากทุกด้าน โดยความมี

ระเบียบวินัยสูงที่สุด รองลงไปเป็นความสามัคคี และความรับผิดชอบ การเรียนวิชาการพยาบาล ภาคทฤษฎีมีส่วนในการเสริมสร้างคุณลักษณะใน ระดับมากทุกด้าน โดยมีความรับผิดชอบสูงสุด รองลงไปเป็น ความอดทน และความอุตสาหะ การเรียนวิชาพยาบาลภาคปฏิบัติมีส่วนในการ สร้างเสริมคุณลักษณะทางจริยธรรมด้านต่างๆ ในระดับมาก และมากที่สุด คุณลักษณะในระดับ มากที่สุดและสูงสุดคือ ความรับผิดชอบ การเลียน แบบรุ่นพี่และการเลียนแบบอาจารย์มีส่วนในการ เสริมสร้างคุณลักษณะความรับผิดชอบสูงสุดเช่นเดียวกันแต่การเลียนแบบอาจารย์มีส่วนในการเสริมสร้าง คุณลักษณะทุกด้านในระดับมาก ส่วนสื่อมวลชน มีส่วนในการเสริมสร้างคุณลักษณะทางจริยธรรมทุกด้าน ในระดับปานกลาง โดยมีความกตัญญูสูงสุด สำหรับการอยู่หอพัก มีส่วนในการเสริมสร้างความ สามัคคีในระดับมากและสูงสุด (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 การรับรู้คุณลักษณะทางจริยธรรมจากแหล่งประสบการณ์ของนักศึกษา

คุณลักษณะ	แหล่งประสบการณ์		การอบรมจากบิดามารดา		การเรียนระดับประถม/มัธยม		การเรียนวิชาพยาบาลภาคทฤษฎี		การเรียนวิชาภาคปฏิบัติ	
			n = 359		n = 359		n = 359		n = 269	
		M	SD		M	SD		M	SD	
1. ความเมตตา กรุณา	4.44	.67	4.02	.66	3.98	.82	4.54	.68		
2. ความกตัญญู	4.71	.54	4.26	.69	3.82	.86	4.12	.82		
3. ความเสียสละ	4.42	.70	4.03	.77	4.17	.79	4.54	.69		
4. ความซื่อสัตย์	4.54	.62	4.25	.73	4.15	.77	4.55	.67		
5. ความรับผิดชอบ	4.54	.61	4.29	.77	4.43	.72	4.73	.60		
6. ความอุตสาหะ	4.38	.72	4.09	.75	4.21	.74	4.54	.71		

การรับรู้คุณลักษณะทางจริยธรรมจากกิจกรรมเสริมหลักสูตรและแหล่งประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาลรามาธิบดี

ตารางที่ 3 การรับรู้คุณลักษณะทางจริยธรรมจากแหล่งประสบการณ์ของนักศึกษา (ต่อ)

คุณลักษณะ	แหล่งประสบการณ์		การอบรมจากบิดามารดา		การเรียนระดับปฐม/มัธยม		การเรียนวิชาพยาบาลภาคทฤษฎี		การเรียนวิชาพยาบาลภาคปฏิบัติ	
			n = 359	n = 359	n = 359	n = 359	n = 269	n = 269		
	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
7. ความอดทน	4.47	.70	4.08	.79	4.31	.72	4.71	.61		
8. ความมีหัวใจออดตั้งปะ	4.31	.77	3.94	.81	3.82	.85	4.26	.82		
9. ความยุติธรรม	4.20	.85	3.89	.82	3.79	.84	4.05	.88		
10. ความสามัคคี	4.25	.82	4.29	.73	3.94	.84	4.18	.85		
11. ความมีระเบียบวินัย	4.38	.73	4.31	.71	4.18	.82	4.48	.73		
12. ความประทัยด	4.43	.76	3.88	.88	3.62	.95	3.94	.92		

ตารางที่ 3 การรับรู้คุณลักษณะทางจริยธรรมจากแหล่งประสบการณ์ของนักศึกษา (ต่อ)

คุณลักษณะ	แหล่งประสบการณ์		การเดียนแบบรุ่นพี่		การเดียนแบบอาจารย์		สื่อ媒ชน		หอพัก	
			n=359	n=359	n=359	n=359	n=359	n=359	n=359	n=359
	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
1. ความเมตตา กรุณา	3.06	.78	4.06	.79	3.32	.83	3.60	.81		
2. ความกตัญญู	3.05	.77	3.89	.81	3.50	.87	3.31	.83		
3. ความเสียสละ	3.45	.90	4.19	.76	3.37	.82	3.71	.86		
4. ความซื่อสัตย์	3.33	.82	4.17	.74	3.40	.85	3.63	.92		
5. ความรับผิดชอบ	3.76	.87	4.46	.69	3.47	.83	3.76	.90		
6. ความอุดสาหะ	3.56	.82	4.19	.79	3.35	.83	3.57	.94		
7. ความอดทน	3.64	.87	4.25	.78	3.40	.87	3.76	.92		
8. ความมีหัวใจออดตั้งปะ	3.00	.80	3.84	.84	3.31	.93	3.41	.91		
9. ความยุติธรรม	3.10	.86	3.83	.87	3.26	.89	3.48	.88		
10. ความสามัคคี	3.61	.96	3.89	.86	3.40	.88	3.81	.95		
11. ความมีระเบียบวินัย	3.53	.93	4.26	.76	3.33	.88	3.65	.96		
12. ความประทัยด	2.99	.87	3.81	.85	3.21	1.0	3.55	.97		

ลักษณะ นิสัยนักเรียน และคุณลักษณะทางจริยธรรม

เมื่อเปรียบเทียบคะแนนคุณลักษณะทางจริยธรรมโดยรวมจากแหล่งประสบการณ์ของนักศึกษาแต่ละชั้นปี พบร่วมกันความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คุณลักษณะทางจริยธรรมจากการอบรมสั่งสอนจากบิดามารดาและญาติพี่น้องในนักศึกษาปี 4 มากกว่าทุกชั้นปี ($p < .05$) การเรียนวิชาชีพการพยาบาลภาคทฤษฎีมีส่วนในการเสริมสร้างคุณลักษณะทางจริยธรรมในนักศึกษาปี 2, 1, 4 มากกว่าปี 3 การเลียนแบบรุ่นพี่และอาจารย์ มีส่วนในการเสริมสร้างคุณลักษณะทางจริยธรรมแตกต่างกันในแต่ละชั้นปี ($p < .05$) โดยการเลียนแบบรุ่นพี่มีส่วนในการเสริมสร้าง

คุณลักษณะทางจริยธรรมในนักศึกษาปี 1 มากกว่าทุกชั้นปี การเลียนแบบอาจารย์มีส่วนในการเสริมสร้างคุณลักษณะทางจริยธรรมในนักศึกษาปี 2 และปี 1 มากกว่าปี 4 และปี 3 เช่นเดียวกัน และการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนๆ รุ่นพี่รุ่นน้องในหอพักมีส่วนในการเสริมสร้างคุณลักษณะทางจริยธรรมของนักศึกษาปี 1 แตกต่างจากปี 4 ปี 3 และปี 2 ($p < .05$) ส่วนแหล่งประสบการณ์ที่ไม่มีส่วนในการเสริมสร้างคุณลักษณะทางจริยธรรมที่แตกต่างในแต่ละชั้นปี ได้แก่ การเรียนระดับประถม/มัธยมศึกษา การเรียนวิชาการพยาบาลภาคปฏิบัติ และการรับรู้จากสื่อต่างๆ (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 การรับรู้คุณลักษณะทางจริยธรรมโดยรวมของนักศึกษาพยาบาลระหว่างชั้นปีที่ 1-4 ที่เป็นผลจากแหล่งประสบการณ์ต่างๆ

แหล่งประสบการณ์	ชั้นปี										F ratio	
	1		2		3		4					
	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD		
การอบรมจากบิดามารดา	52.44	6.20	52.28	6.43	52.81	6.37	54.95	6.33	54.95	6.33	3.22*	
การเรียนภาคทฤษฎี	49.02	6.17	48.59	7.20	46.48	8.09	49.71	7.35	49.71	7.35	3.31*	
การเลียนแบบรุ่นพี่	43.20	6.86	39.64	8.92	37.95	6.84	39.63	7.58	39.63	7.58	7.64*	
การเลียนแบบอาจารย์	51.13	6.47	49.87	6.88	47.53	7.89	46.65	7.64	46.65	7.64	7.13*	
หอพัก	45.34	8.12	42.51	9.05	42.16	8.01	42.10	9.69	42.10	9.69	2.83*	

* $p < .05$

การรับรู้คุณลักษณะทางจริยธรรมจากกิจกรรมเสริมหลักสูตรและแหล่งประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาลรามาธิบดี

สำหรับคุณลักษณะทางจริยธรรมของนักศึกษาโดยรวมพบว่า�ักศึกษามีคุณลักษณะทางจริยธรรมในระดับมากเกือบทุกด้าน โดยมีด้านความกตัญญูสูงสุด รองลงไปเป็นความซื่อสัตย์ ความมีหัวใจออดตัวปะ ความรับผิดชอบ ความอดทน ความสามัคคี ความเมตตากรุณา ความมีระเบียบ วินัย ความเสียสละ ความยุติธรรม และความอุตสาหะ ตามลำดับ ยกเว้นความประหายด้อยใน

ระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะทางจริยธรรมแต่ละด้านของนักศึกษาแต่ละชั้นปี พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดย นักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีคุณลักษณะทางจริยธรรมทุกด้านสูงกว่าชั้นปีอื่นๆ ปี 2 และปี 3 มีคุณลักษณะด้านความเมตตา กรุณามากกว่าปี 1 ในด้านความรับผิดชอบปี 3 มีมากกว่าปี 1 ด้านความอุตสาหะ ออดทน ปี 2 มีมากกว่าปี 1 (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 คุณลักษณะทางจริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1-4

ชั้นปี คุณลักษณะ	ปีที่ 1		ปีที่ 2		ปีที่ 3		ปีที่ 4	
	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
1. ความเมตตา กรุณา	3.67	.62	3.88	.64	3.90	.63	4.05	.82
2. ความกตัญญู	4.29	.64	4.36	.65	4.31	.61	4.46	.80
3. ความเสียสละ	3.60	.67	3.67	.69	3.62	.61	4.02	.77
4. ความซื่อสัตย์	4.03	.84	4.11	.68	3.97	.58	4.17	.80
5. ความรับผิดชอบ	3.70	.77	3.89	.77	3.99	.70	4.17	.80
6. ความอุตสาหะ	3.42	.83	3.67	.77	3.60	.65	3.95	.87
7. ความอดทน	3.77	.99	4.03	.81	3.87	.74	4.06	.84
8. ความมีหัวใจออดตัวปะ	3.92	.74	3.94	.85	3.90	.72	4.12	.85
9. ความยุติธรรม	3.60	.78	3.68	.68	3.65	.65	3.94	.79
10. ความสามัคคี	3.88	.68	3.85	.73	3.82	.62	4.06	.85
11. ความมีระเบียบวินัย	3.61	.77	3.78	.67	4.73	.75	4.00	.90
12. ความประหายด	3.39	1.01	3.50	.89	3.30	.86	3.66	1.01

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบคุณลักษณะทางจริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1-4

ชั้นปี	คุณลักษณะ	นักศึกษาโดยรวม		
		M	SD	F-ratio
1.	ความเมตตา	3.88	.65	6.54*
2.	ความกตัญญู	4.36	.64	2.12
3.	ความเสียสละ	3.73	.67	9.92*
4.	ความซื่อสัตย์	4.08	.70	2.29
5.	ความรับผิดชอบ	3.95	.75	7.93*
6.	ความอุตสาหะ	3.67	.78	8.75*
7.	ความอดทน	3.94	.83	3.27*
8.	ความมีหริโอดตัปปะ	3.98	.77	2.30
9.	ความยุติธรรม	3.72	.71	5.44*
10.	ความสามัคคี	3.91	.70	3.13*
11.	ความมีระเบียบวินัย	3.79	.76	5.20*
12.	ความประหดย์	3.47	.93	3.11*

* $p < .05$

สำหรับความสัมพันธ์ของคุณลักษณะทางจริยธรรมกับข้อมูลส่วนตัว พนวจคุณลักษณะทางจริยธรรมไม่มีความสัมพันธ์กับข้อมูลส่วนตัว อภิปรายผล

การศึกษาการรับรู้คุณลักษณะทางจริยธรรมจากกิจกรรมเสริมหลักสูตรและแหล่งประสบการณ์ของนักศึกษาพยายามอธิบาย พนวจคุณลักษณะทางจริยธรรมด้วยกันตามกิจกรรมเสริมหลักสูตร ประเภทต่างๆ ตามสมมติฐาน กล่าวคือ กิจกรรมการให้ครุภารมีส่วนในการเสริมสร้างคุณลักษณะ

เชิงบวกในช่วงเวลานี้เป็นอย่างมาก ความกตัญญูในระดับมากที่สุด ซึ่งเป็นไปตามความมุ่งหมายที่จะสร้างเสริมให้นักศึกษาได้รับสึกถึงพระคุณครูอาจารย์ที่ได้ประสิทธิ์ประสานวิชาความรู้ ซึ่งเป็นประเด็นด้านความเชื่อมโยงของไทยมาช้านาน¹⁹ กิจกรรมรับน้องใหม่ กิจกรรม มีส่วนในการสร้างเสริมคุณลักษณะด้านความสามัคคีมากที่สุด สำหรับนักศึกษาปี 4 สร้างเสริมความสามัคคีในระดับมาก ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่ฟังประสบการณ์ของวิชาชีพการพยาบาลในด้านการทำงานร่วมกันของทีมสุขภาพ และการร่วมเป็นสมาชิกที่เข้มแข็งเป็นหนึ่งใจเดียวกันขององค์กรวิชาชีพการพยาบาลและความมั่นคงของ

การรับรู้คุณลักษณะทางจริยธรรมจากกิจกรรมเสริมหลักสูตรและแหล่งประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาลรามาธิบดี

ประเภทชาติ กิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นการสนับสนุนให้นักศึกษาได้ใช้ความคิด ความอิสรภาพ และอุดมคติ พัฒนาคุณลักษณะการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ซึ่งเป็นการพัฒนาที่เหมาะสมกับวัยและศักยภาพของนักศึกษา จึงควรมีการส่งเสริมให้มีการทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างเหมาะสมอย่างไรก็ตามควรคำนึงถึงความประทัยด้วย เพราะนักศึกษามีการรับรู้คุณลักษณะด้านความประทัยด้ในระดับปานกลางเกือบทุกด้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร เนื่องจากนักศึกษาแต่ละชั้นปีมีการรวบรวมค่าใช้จ่าย เพื่อนำมาจัดกิจกรรมดังกล่าว สำหรับการจัดอบรมพัฒนาจิตวิญญาณในการสร้างเสริมความมีหิริโอดตัวปะมากที่สุด รองลงมาเป็นความกตัญญูซึ่งเป็นคุณลักษณะทางจริยธรรมที่พึงประสงค์เช่นกัน ทั้งนี้เนื่องจาก นักศึกษาส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธอันเป็นแหล่งที่มาของจริยธรรมไทย และคุณลักษณะความมีหิริโอดตัวปะที่เกิดขึ้นนับเป็นคุณลักษณะที่สอดคล้องกับแนวคิดในการสร้างบัณฑิตไทยที่มีความมีคุณลักษณะครบ 4 ด้าน คือ กาย ศีล จิตใจ และปัญญา ซึ่งจะทำให้เป็นคนที่สมบูรณ์ โดยเฉพาะด้านจิตใจให้มีคุณธรรม มีเมตตากรุณา มีหิริโอดตัวปะ เป็นบ้านแจ่มใส มีปัญญา เช้าถึงความจริงที่ถูกต้อง²⁵ เมื่อพิจารณาการรับรู้คุณลักษณะทางจริยธรรมจากกิจกรรมเสริมหลักสูตรในนักศึกษาชั้นปีต่างๆ ซึ่งพบว่ามีความแตกต่างกันในกิจกรรมการไหว้ครู โดยนักศึกษาปี 4 มีมากกว่าทุกชั้นปี อาจเนื่องจากได้เข้าร่วมในพิธีไหว้ครูบ่อยครั้งกว่าชั้นปีอื่นๆ

ในด้านการรับรู้คุณลักษณะทางจริยธรรม จากแหล่งประสบการณ์ต่างๆ ของนักศึกษา ผลการศึกษาพบว่าการสร้างพื้นฐานทางจริยธรรมทุกด้านมีส่วนที่ได้จาก การอบรมสั่งสอนจากบิดามารดาญาติพี่น้องส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความกตัญญูอยู่สูงสุด แสดงว่าการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานตามวัฒนธรรมประเพณีไทย การให้ความใกล้ชิด ความรัก ความอบอุ่น ในครอบครัวจะช่วยปลูกฝังความกตัญญู ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบและอื่นๆ ได้อย่างมั่นคง ดังนั้นสถาบันการศึกษาควรมีส่วนร่วมกับครอบครัว ในการอบรมสั่งสอนให้นักศึกษามีพัฒนาการทางจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง ส่วนการเรียนในระดับประถมศึกษามีชัยมศึกษา มีส่วนในการสร้างเสริมคุณลักษณะทางจริยธรรมในระดับมากทุกด้าน โดยมีคุณลักษณะด้านความมีระเบียบวินัยสูงสุด ซึ่งเป็นไปตามหลักการที่ว่า บุคคลมีการพัฒนาทางจริยธรรมได้ด้วยแต่เด็ก จากการอบรมสั่งสอนทางสังคมมากกว่าพัฒนธรรม การรับรู้จะเป็นไปโดยการทำตามคำสั่งและการเลียนแบบตาม ประกอบกับเป็นวัยที่เริ่มนีการพับประกอบบุคคล และสิ่งแวดล้อมนอกบ้าน ดังนั้นนักศึกษาจึงได้รับคุณลักษณะความมีระเบียบวินัย และความสามัคคีจากการอบรมสั่งสอนไว้อย่างมาก ซึ่งเป็นแนวทางที่เหมาะสมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม จะเห็นได้ว่าการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนๆ รุ่นพี่ รุ่นน้อง ในหอพักของนักศึกษามีคุณลักษณะทางจริยธรรมใกล้เคียงกับการอบรมจากโรงเรียน กล่าวคือ มีคุณลักษณะด้านความสามัคคีในระดับสูงสุด ส่วนคุณลักษณะ

ลักษณะ ภูมิปัญญา และคุณะ

ด้านความรับผิดชอบนี้ได้จากการประสบการณ์ทางการเรียนวิชาการพยาบาลภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ การเลียนแบบอย่างรุ่นพี่ และอาจารย์พยาบาล แสดงว่าการเรียนรู้ด้วยตนเองจากประสบการณ์ตรงและการเลียนแบบจากผู้ที่ตนยกย่องนับถือ มีผลต่อการเสริมสร้างจริยธรรมของบุคคลเป็นอย่างมาก จึงควรนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอน สำหรับคุณลักษณะทางจริยธรรม จากสื่อต่างๆ พนวจอยู่ในระดับปานกลางโดยมีคุณลักษณะด้านความกตัญญูสูงสุด แสดงให้เห็นว่าแม้ปัจจุบันสังคมมีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และสื่อต่างๆ จะมีลักษณะการสื่อสารที่เอื้ออำนวยต่อการรับรู้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง อย่างไรก็ตามทัศนคติและความเชื่อของนักศึกษามีแนวโน้มที่จะไม่เปลี่ยนแปลง เพราะมีความเกี่ยวข้องผูกพันอย่างใกล้ชิดกับขนธรรมเนียมประเพณี ที่ได้รับการยึดถือปฏิบัติมาช้านาน จึงเลือกเปิดรับข่าวสารที่เข้ากันกับทัศนคติและความเชื่อของตน²⁰ จึงอาจมีส่วนในการเสริมสร้างคุณลักษณะความกตัญญูอย่างเห็นได้ชัด ดังนั้นหากมีการกระตุ้นให้สถาบันการสื่อสารได้สอดแทรกสาระด้านจริยธรรมอยู่เสมอ จะช่วยสร้างเสริมให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขยิ่งขึ้น สำหรับการรับรู้คุณลักษณะทางจริยธรรมที่เป็นผลจากการแหล่งประสบการณ์ของนักศึกษาแต่ละชั้นปีแตกต่างกันได้แก่ การเรียนวิชาการพยาบาลภาคทฤษฎี นักศึกษาปี 4 มีมากกว่าทุกชั้นปี อาจเนื่องจากนักศึกษามีเวลาในการเรียนนานกว่าและได้นำประสบการณ์จากการเรียนมาใช้ในการปฏิบัติมากกว่า ส่วนคุณลักษณะ

ทางจริยธรรมที่เป็นผลจากการเลียนแบบรุ่นพี่ปี 1 ต่างจากปีอื่นๆ เนื่องจากหอพักอยู่ที่ศาลาฯ จึงไม่ค่อยมีการพบกับรุ่นพี่ซึ่งพักร่วมกันที่หอพักในรามาธิบดี ส่วนคุณลักษณะทางจริยธรรมที่เป็นผลจากการเลียนแบบอาจารย์ ปี 2 มีมากกว่าปี 3 ปี 4 อาจเนื่องจากนักศึกษาเริ่มเข้าปฏิบัติการพยาบาลเป็นปีแรก จึงยึดแบบอย่างอาจารย์มากกว่าปี 3, 4 ที่ปรับตัวได้บ้างแล้ว ส่วนปี 1 มีคุณลักษณะน้อยกว่าเนื่องจากมีวิชาการพยาบาลที่เรียนจากอาจารย์น้อยกว่าชั้นปีอื่นๆ

สำหรับคุณลักษณะทางจริยธรรมในปัจจุบันของนักศึกษาชั้นปี 1-4 ซึ่งได้จากการประเมินตนเองพบว่าคุณลักษณะทางจริยธรรมส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก แต่ในด้านความประทัยดั้งนักศึกษาปี 1-3 อยู่ในระดับปานกลางและอยู่ในระดับมากในนักศึกษาปี 4 แสดงว่านักศึกษามีการพัฒนาทางจริยธรรมในระดับสูงเหมาะสมกับวัยและมีความเป็นผู้ใหญ่เพียงพอ การที่นักศึกษามีการรับรู้ด้านความกตัญญูและความซื่อสัตย์ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาที่พบว่า นักศึกษารับรู้ว่าความกตัญญูได้จากการอบรมสั่งสอนจากบิดามารดามากที่สุด อาจเกิดจากการเลี้ยงดูตามวัฒนธรรมไทยที่มีความเชื่อว่าคนดี คือผู้ที่มีความกตัญญูและมีคุณธรรม การที่นักศึกษาชั้นปี 4 มีคุณลักษณะด้านความกตัญญู ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความมีหิริโอดตั้งปะ ความสามัคคี ความเมตตากรุณา ความเสียสละ ความมีระเบียบวินัย ความอุตสาหะ ความยุติธรรมมากกว่า ปี 1, 2, 3 และอยู่ในระดับมาก นับว่า

การรับรู้คุณลักษณะทางจริยธรรมจากกิจกรรมเสริมหลักสูตรและแหล่งประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาลตามมาชีวิต

เป็นคุณลักษณะที่สอดคล้องกับเป้าหมายของสถาบัน การพยาบาล และความต้องการของผู้รับบริการ โดยเฉพาะด้านความรับผิดชอบ พยาบาลจะต้องมี ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้รับบริการ วิชาชีพ สถาบัน และสังคม²⁷ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการ พยาบาลอย่างมีจริยธรรมในด้านอื่นๆ ด้วย การที่ นักศึกษาปี 4 มีมากกว่าปี 1, 2, 3 ดูเหมือนว่า การฝึกปฏิบัติการพยาบาลเป็นการเรียนรู้ด้วย ประสบการณ์ตรงเป็นระยะเวลาที่นานกว่า ทำให้ เกิดการพัฒนาจริยธรรมได้มากกว่า นอกจากนี้ สิ่งแวดล้อมด้านบุคคลและสถานที่ ได้แก่ อาจารย์ รุ่นพี่ สิ่งแวดล้อมบนหอผู้ป่วย ส่วนมีส่วนในการ พัฒนาจริยธรรมเป็นอย่างมากตามผลที่ปรากฏใน แหล่งประสบการณ์กับคุณลักษณะทางจริยธรรม ดังนั้นควรส่งเสริมให้อาจารย์ผู้สอนและพยาบาล ปฏิบัติเป็นแบบอย่างทางจริยธรรม เช่น ให้ความ ใกล้ชิดสนิทสนม ให้คำแนะนำในการพยาบาลแก่นัก ศึกษาด้วยความรัก ความเอื้ออาทร มีเมตตา กรุณา มีความยุติธรรม และมีบรรยายการในการ เรียนรู้แบบประชาธิปไตย เป็นต้น ซึ่งจะส่งเสริม ให้นักศึกษามีการพัฒนาทางจริยธรรมได้ตามเป้าหมาย สำหรับคุณลักษณะทางจริยธรรมที่แตกต่างกัน ใน ด้านความมีเมตตากรุณาซึ่งปี 2 ปี 3 มีมากกว่า ปี 1 อาจเนื่องจากนักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติดูแลผู้ป่วย ด้วยตนเองจึงมีผลให้มีการรับรู้คุณลักษณะดังกล่าว มากกว่านักศึกษาปี 1 ซึ่งยังไม่ได้รับประสบการณ์ เช่นนี้ ในด้านความรับผิดชอบปี 3 มีมากกว่าปี 1 เนื่องจากปี 3 มีการฝึกปฏิบัติมากขึ้นทั้งในและ นอกสถานที่ มีการเรียนรู้ บทบาทในการเป็นผู้นำ ทางการพยาบาลด้วย จึงมีผลต่อการเสริมสร้าง

ความรับผิดชอบมากกว่า ในด้านความอุดมสាលะ ความอดทน ปี 2 มีมากกว่าปี 1 แสดงว่า�ัก ศึกษามีการปรับตัวมากขึ้น เนื่องจากต้องย้าย สถานที่การศึกษามาจากศัลยฯ และเริ่มนิการ เรียนภาคฤดูร้อน ภาคปฏิบัติทางการพยาบาล มา กขึ้น จึงควรสร้างเสริมคุณลักษณะด้านนี้ โดย จัดบริการให้คำปรึกษาอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ เสริมสร้างบรรยายการสอนวิชาการและมีการจัด กิจกรรมหรือจัดอบรมด้านการปรับตัวให้แก่นักศึกษา ทุกชั้นปีซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการเรียนและพัฒนา จริยธรรมของนักศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายได้ อย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม ผลการเปรียบเทียบ ความแตกต่างระหว่างนักศึกษาแต่ละชั้นปีในการ ศึกษาครั้งนี้ เป็นนักศึกษาคนละกลุ่ม หากต้องการ คำตอบที่แนชัดจำเป็นต้องศึกษาติดตามเป็นระยะ ต่อไปในนักศึกษาคนกลุ่มเดิม

ข้อเสนอแนะ

สถาบันการศึกษาควรตระหนักรู้ถึงความ สำคัญของกิจกรรมเสริมหลักสูตรและแหล่งประสบการณ์ ต่างๆ ที่มีส่วนในการพัฒนาจริยธรรมแก่นักศึกษาโดย

1. สร้างเสริมจริยธรรมให้แก่บุคคล ทุกระดับในสถาบันวิชาชีพการพยาบาลอย่างสม่ำเสมอ ในรูปแบบต่างๆ เช่นการอบรม

2. ยกย่องและเผยแพร่บุคคลในวิชาชีพ การพยาบาลที่มีคุณลักษณะทางจริยธรรมให้มีการ รับรู้ทั่วทั้งในสังคมทางสื่อต่างๆ

3. จัดการเรียนการสอนทางจริยธรรม

ดีบัชนารชธรรมและทักษะด้านภาษาไทย ที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมและศิลปะ ที่สืบทอดกันมาต่อเนื่อง ให้กับเยาวชนและผู้อ่อนรุ่นเยาว์

ลักษณะ มีน่านน้ำที่ หลากหลาย

และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพการพยาบาล
ในรูปแบบต่างๆ ที่จึงให้แก่นักศึกษา

4. จัดสภาพแวดล้อมในสถาบันการศึกษา ที่มีลักษณะธุรกิจสำนักที่มีคุณธรรม

5. จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ให้นักศึกษาได้พัฒนาจริยธรรมด้านต่างๆ อย่างเหมาะสม

6. จัดบริการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

7. สนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยจริยธรรม วิชาชีพการพยาบาลทั้งด้านการศึกษาและการบริการพยาบาล และนำผลมาสอดแทรกในการเรียนการสอน

8. ดำเนินการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา

9. ดำเนินการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา

10. ดำเนินการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา

11. ดำเนินการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา

12. ดำเนินการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา

13. ดำเนินการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา

14. ดำเนินการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา

15. ดำเนินการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา

8. ประเด็นให้องค์กรวิชาชีพมีส่วนในการ

สร้างเสริมจริยธรรมแก่วิชาชีพและสังคม

กิตติกรรมประการ

คณบุรุษเชื้อเชื้อของคุณ พศ.ตร. กรรมการ

สุวรรณโศตร ที่กรุณาให้แนวคิดในการทำวิจัย

และศ.ดร. สมจิต หนูเจริญกุล รศ.ดร. พรรณาดี

พุธวัฒน์ รศ.ดร. ยุวตี ภาษาที่กรุณาตรวจสอบแก่ไข

รายงานการวิจัย รวมทั้งขอขอบคุณอาจารย์ประพิศ

จันทร์พุกษา อารย์แสงทอง ธีระทองคำ ใน

การแนะนำเอกสารที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยนี้

24. ดำเนินการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา

การรับรู้คุณค่าทางจริยธรรมจากกิจกรรมเสริมหลักสูตรและแหล่งประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาลรามาธิบดี

เอกสารอ้างอิง

- ละอ อุตสาหะ. แนะนำวิชาชีพการพยาบาล. ม.ป.ท. 2529 : 31.2:71-2 (อัծสำเนา)
- สมจิต หนูเจริญกุล (บทบรรณาธิการ). การดูแลคนแบบองค์รวม : ข้อสนับสนุนทางวิทยาศาสตร์. รามาธิบดีพยาบาลสาร 2538; 1:2-4.
- สิริล ศรีวิไล. จริยศาสตร์สำหรับพยาบาล. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : อิมรินทร์พรินติ้ง แอนด์พับลิชิ่ง จำกัด (มหาชน). 2537:99.
- หลักสูตรพยาบาลศาสตร์บัณฑิต : หลักสูตรปรับปรุงเพื่อใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2540. ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล. 2540:1-3 (อัծสำเนา)
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน. กรุงเทพฯ : ส้านักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์. 2525.
- พระราชวารมณ์ (ประยูร ธรรมจิตโต). รวมปัญกด้าธรรมชุดเพื่อชีวิตที่ดีงาม. กรุงเทพฯ : ส้านักพิมพ์สยาม. 2541:39.
- ดวงเดือน พันธุวนาวิน. จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา. กรุงเทพฯ:ไทยวัฒนาพานิชย์. 2524:34.
- Kohlberg L. Development of Moral Character and Moral Ideology In Reveiw of Child Development Research. Edited by ML Hoffman and LW Hoffman. Vol. I. New York:Russell-Sage Foundation, 1964:384-431.
- ดวงเดือน พันธุวนาวิน. การพัฒนาจริยธรรมแก่นักศึกษาในรายงานการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง บัณฑิตอุดมคติไทย : การพัฒนาทรัพยากรัตน์มนุษย์ในแผนฯ ฉบับที่ 8. ส่วนวิจัยและพัฒนา ส้านักมาตรฐานอุดมศึกษา ส้านักปลัดทบวงมหาวิทยาลัย. 2540.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. รายงานการวิจัยการศึกษาจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสุสานศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. 2535.
- สุกสรร เอื้อวงศ์. การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลในสถาบันการศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาพยาบาลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2525.
- นยรี เมธีไวยรัตน์. การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลระดับต้นกับนักศึกษาพยาบาลระดับวิชาชีพ ในสถาบันการศึกษาพยาบาลสังกัดกองงานวิทยาลัยพยาบาล. กระบวนการตรวจสอบสุข วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิตสาขาวิชาสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล. 2529
- ธิตima จำเปรีรัตน์. ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล. 2533.
- พรกิพย์ บุญพวง. การประเมินจริยธรรมของพยาบาลชั่งปฏิบัติงานใน สถาบันการศึกษาและแผนกวิชาพยาบาล สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพยาบาลอาชญาศาสตร์-ศัลยศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล. 2527.
- อาภา ยังประดิษฐ์. การศึกษาพฤติกรรมแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมและศักยภาพพฤติกรรมจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาลตามการรับรู้ของพยาบาล วิชาชีพในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาพยาบาลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2529.

อัตลักษณ์ทางชาติที่มีต่อการเรียนรู้ ลักษณ์ มีนั้นที่ แหล่งคุณค่าและคุณค่าทางวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมา

16. ระจิต นิคมรังส์ และคณะ. การศึกษาคุณลักษณะทางจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลสาวรัตน์ประชาธิรักษ์. วิทยาลัยพยาบาลสาวรัตน์ประชาธิรักษ์ นครสวรรค์, 2530.
17. สุพร พวงวราพันธ์. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การเรียนรู้ทางการพยาบาลกับพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพยาบาลสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล, 2533.
18. รายงานการวิจัย เรื่องการศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลในวิทยาลัยพยาบาลในสังกัด กองงานวิทยาลัยพยาบาล. โครงการวิจัยร่วมระหว่าง วิทยาลัยพยาบาลในสังกัด และสถาบันพัฒนาがらสังคันต้านสาธารณสุขสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข 2536. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การส่งเสริมเทคโนโลยี ผู้ศึกษา, 2537.
19. มหาวิทยาลัยมหิดล. คู่มือนักศึกษาใหม่ประจำปีการศึกษา 2541. กรุงเทพฯ : ศูนย์นิเทศการพิมพ์, 2541:95.
20. สุรพงษ์ ชุดเชช. ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยกับเจตลักษณะที่สำคัญของนิสิต. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเอกการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์ กรุงเทพฯ, 2534.
21. จิระวัฒนา มั่นยืน. ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้อง กับลักษณะทางพุทธศาสนาและทางจิตของนิสิตในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิตวิชาเอกการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์กรุงเทพฯ, 2536.
22. รัชนีวรรณ ชูสдан. เปรียบเทียบระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลที่ทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่างกัน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพยาบาลสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล, 2531.
23. เรวดี ชาคริตต์. ผลของการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและคุณลักษณะเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลสรรพาลีประจำปี อุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพยาบาลสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล, 2532.
24. กระทรวงศึกษาธิการ. การประชุมทางวิชาการที่วิทยาลัยธรรมไทยเรื่องแนวทางพัฒนาจิตวิญญาณไทย: 22-27 มกราคม 2523. กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
25. พระธรรมปีฎก. (ประยุทธ์ ปุยต์โต) แนวคิดในการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป. ใน รายการถัมภ์ทางวิชาการเรื่องการศึกษาทั่วไปของหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี. สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดกบงมหาวิทยาลัย 2538:12-35.
26. เสถียร เชยประดับ. ศักยภาพของสื่อมวลชนในการพัฒนาประเทศ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์茱萸ลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530:1-15.
27. Patricia A Potter, Anne G Perry. *Fundamentals of nursing : concepts, process, and practice*. 3rd ed. St. Louis: Mosby-Year Book Inc., 1993:274-85.

เอกสารอ้างอิง ๑ ที่มา: มนต์พันธ์ โนนันทน์*, นันดาภรณ์ โนนันทน์** มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มนต์พันธ์ โนนันทน์** มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

การวิจัยคุณลักษณะทางจริยธรรมจากกิจกรรมสร้างคุณธรรมและสุคติและประณีตของนักศึกษาพยาบาลรามาธิบดี
การรับรู้คุณลักษณะทางจริยธรรมจากกิจกรรมสร้างคุณธรรมและสุคติและประณีตของนักศึกษาพยาบาลรามาธิบดี

เอกสารอ้างอิง

Self perception of ethical characteristics associated with extracurricular activities and sources of experiences among Ramathibodi nursing students.

Laxanee Menanant* M. ED. (Guidance)

Prapaipuri Jirunthorn* M.S. (Nursing)

Suparb Aree-ue* M.N.S. (Adult Nursing)

Abstract : The purposes of this research was to study self perception of ethical characteristics as associated with extracurricular activities and sources of experiences among Ramathibodi nursing students. The samples consisted of 359 nursing students who were at Ramathibodi school of nursing, 1998. These students were asked to respond to 4 parts of questionnaire : the first was personal data, the second and the third were self perception of ethical characteristics as associated with extracurricular activities and sources of experience. and the fourth part was self evaluation of ethical characteristics. Reliability test of the second, the third and part by using alpha coefficient were 0.86, 0.95 and 0.95 respectively. The results of this study revealed that 1) The most highest level of extracurricular activies which can induce ethical characteristics were : Wai Khru ceremony, ceremony of paying respect to the teacher contributes to feeling of gratitude. Welcoming freshman, sport, and farewell party to senior contributed to a unity. Short course training for mind development contributed to self-consciousness of being shameful of sin. 2) The different in each experience's sources can contribute to differ in ethical characteristic : Nurtured by the parents can contribute to a gratitude. The primary and secondary education can contribute to self discipline, the nurse's knowledge and imitating to the teacher can contribute to being a responsible person. Perception of an ethical characteristic from various sources of experiences; nurtured by the parents, the nurse's knowledge, imitating to the teacher, Fairwell party to

* Assistant Professor **Instructor, Department of Nursing, Faculty of Medicine,
Ramathibodi Hospital, Mahidol University.

กับชีวิตประจำวันของนักศึกษาในห้องเรียนและการพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษา
และความต่างของค่าจริยธรรมของนักศึกษาที่มีอยู่ในห้องเรียน

the senior and the dormitory living were statistical significant different among each year of students ($P < .05$). 3.) The two highest ethical characteristic of nursing student are Gratitude. ($x = 4.36 \pm .064$), Honesty, (4.08 ± 0.70). The 4th year students has higher in mean level of ethical characteristics than the others. This study showed that nursing students perceived that resources of experiences can induce an ethics so that the institute should promote an extracurricular activities. Furthermore, the faculty members should be aware that family, learning, teaching, teacher and environment are importance for ethical development, among nursing students. Rama Nurs J 1999; 5(3) : 216-37.

Keywords: extracurricular activities, ethics, nursing student